

FINANSTILSYNET
THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Finanstilsynets kontroll av finansiell rapportering

Lars Jacob Braarud, seksjonssjef

24. november 2021

Agenda

1. Tematilsyn og kartlegging
2. Kontroll av alternative resultatmål
3. Avsluttede saker
4. Mangler og svakheter i finansiell rapportering
5. Prioriterte områder for kontroll av årsrapporten for 2021
6. Kontroll av prospekter

1. Tematilsyn og kartlegging

Tematilsyn og kartlegging ferdigstilt i 2021

- Kartlegging av revisjonsutvalgenes arbeid
- Revisjonsutvalg og revisors vesentlighetsgrenser
- Strandede eiendeler – egenrapportering fra noterte foretak
 - Egen presentasjon
- Tematilsyn og oppfølging av IFRS 16 Leieavtaler

Kartlegging av revisjonsutvalg

Bakgrunn og formål

Bakgrunn:

- Endringer i allmennaksjeloven (asal.) fra 1. januar 2021 og tilsvarende endringer i finansforetaksloven utvidet og presiserte krav og oppgaver til revisjonsutvalgene (RU)
- Finanstilsynet har kontrollansvaret med revisjonsutvalg

Formål:

- Finanstilsynet ønsket å kartlegge hvordan RU oppfatter omfanget av oppgavene med utgangspunkt i kravene oppstilt i allmennaksjeloven
- Finanstilsynet ønsket også å kartlegge hvor langt RU er kommet med å tilpasse seg de nye kravene og presiseringene
- Spørsmålene og observasjonene i kartleggingen knytter seg både til perioden før og etter endringene i allmennaksjeloven trådte i kraft.

De største endringene i RUs oppgaver i asal. § 6-43

§ 6-43. Revisjonsutvalgets oppgaver

Revisjonsutvalget skal:

- a. informere styret om resultatet av den lovfestede revisjonen og forklare hvordan revisjonen bidro til regnskapsrapportering med integritet og revisjonsutvalgets rolle i den prosessen,
- b. forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen og komme med anbefalinger eller forslag for å sikre dens integritet,
- c. for så vidt gjelder selskapets regnskapsrapportering, overvåke systemene for internkontroll, risikostyring og internrevisjon uten at det bryter med revisjonsutvalgets uavhengige rolle,
- d. ha løpende kontakt med selskapets valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet, herunder særlig overvåke revisjonsutførelsen i lys av forhold Finanstilsynet har påpekt i henhold til revisjonsforordningen artikkel 26 nr. 6, jf. revisorloven § 12-1,
- e. vurdere og overvåke revisors uavhengighet etter revisorloven kapittel 8 og artikkel 6 i revisjonsforordningen, jf. revisorloven § 12-1, herunder særlig at andre tjenester enn revisjon er levert i samsvar med forordningen artikkel 5,
- f. ha ansvaret for å forberede selskapets valg av revisor og gi sin anbefaling i samsvar med revisjonsforordningen artikkel 16, jf. revisorloven § 12-1.

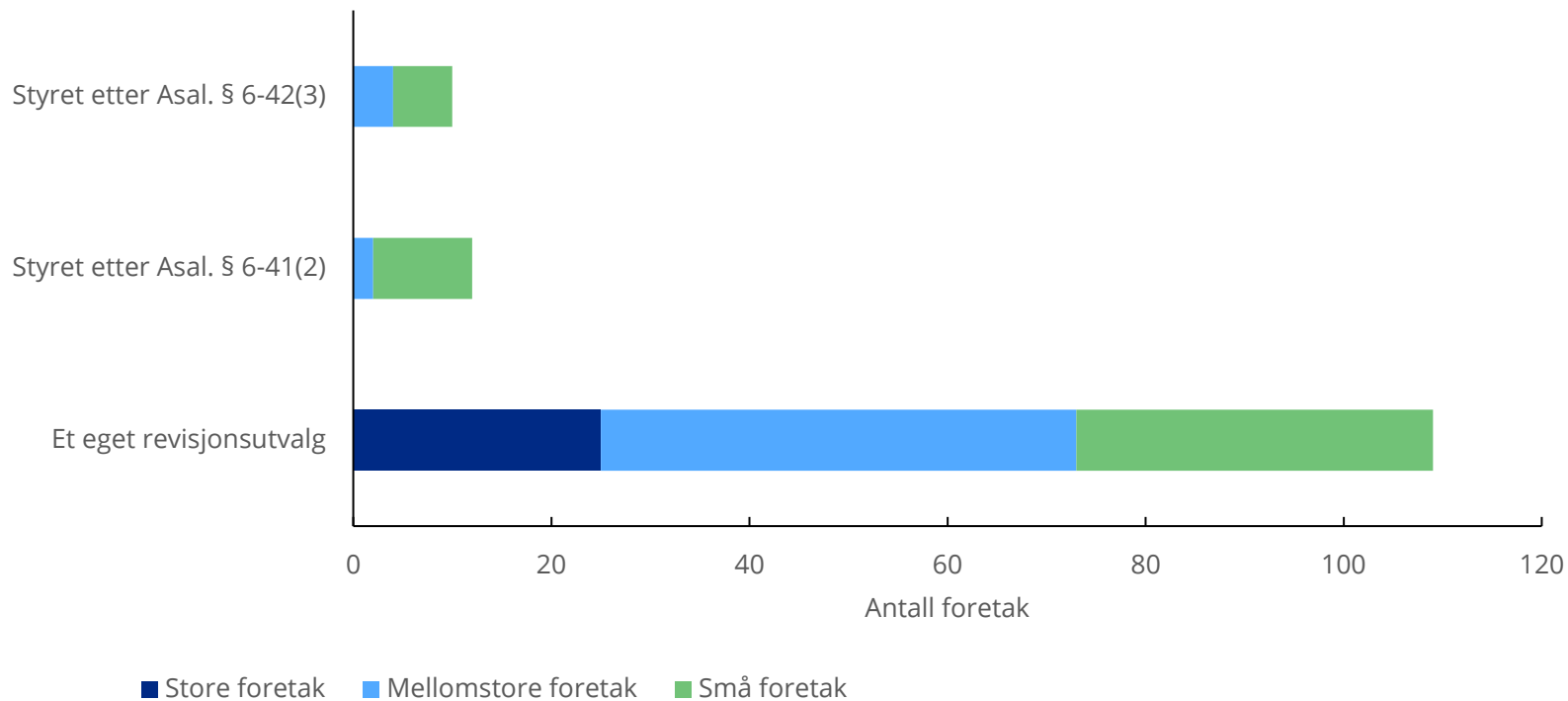
Utvalg og fokusområder

Utvalg:

- 135 allmennaksjeselskap
- Kartleggingen er forankret i bestemmelsene i asal. og omfatter følgende områder:
 - RUs sammensetning
 - Uavhengighet og kompetanse
 - Kommunikasjon med styret
 - Vurdering og overvåking av revisors uavhengighet
 - Valg av revisor
 - Overvåking av revisjonsutførelsen
 - Forberedelse av styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen
 - Overvåking av systemene for internkontroll, risikostyring og internrevisjon

Noen observasjoner

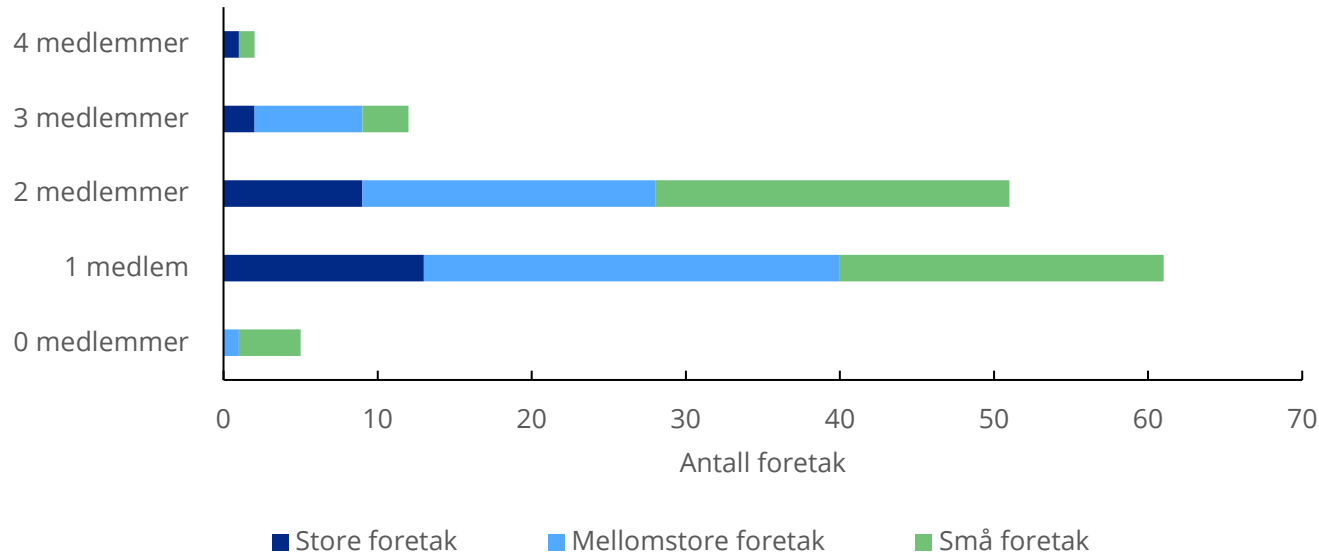
Hvordan har foretakene valgt å organisere RUs arbeid?

Noen observasjoner forts.

Hvor mange av medlemmene i RU er uavhengige og har kvalifikasjoner innen regnskap eller revisjon?

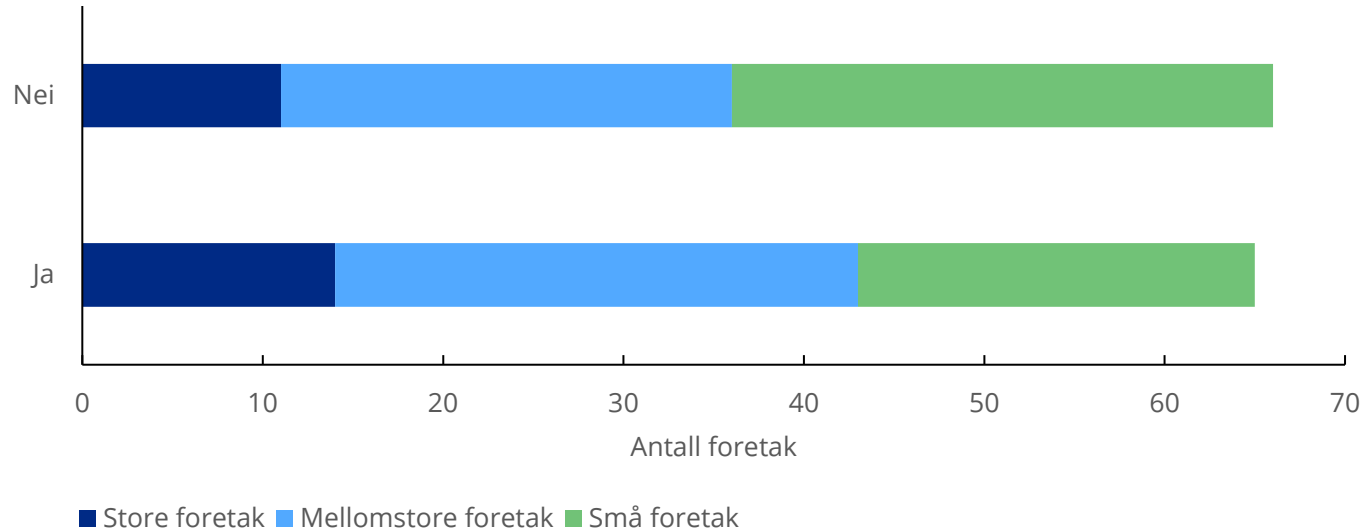
Asal. § 6-42 (2): Revisjonsutvalget skal... Minst ett av medlemmene i revisjonsutvalget skal være uavhengig av virksomheten og ha kvalifikasjoner innen regnskap eller revisjon.

Noen observasjoner forts.

Har RU i referanseperioden kommet med anbefalinger eller forslag for å sikre integriteten i foretakets regnskapsrapporteringsprosess?

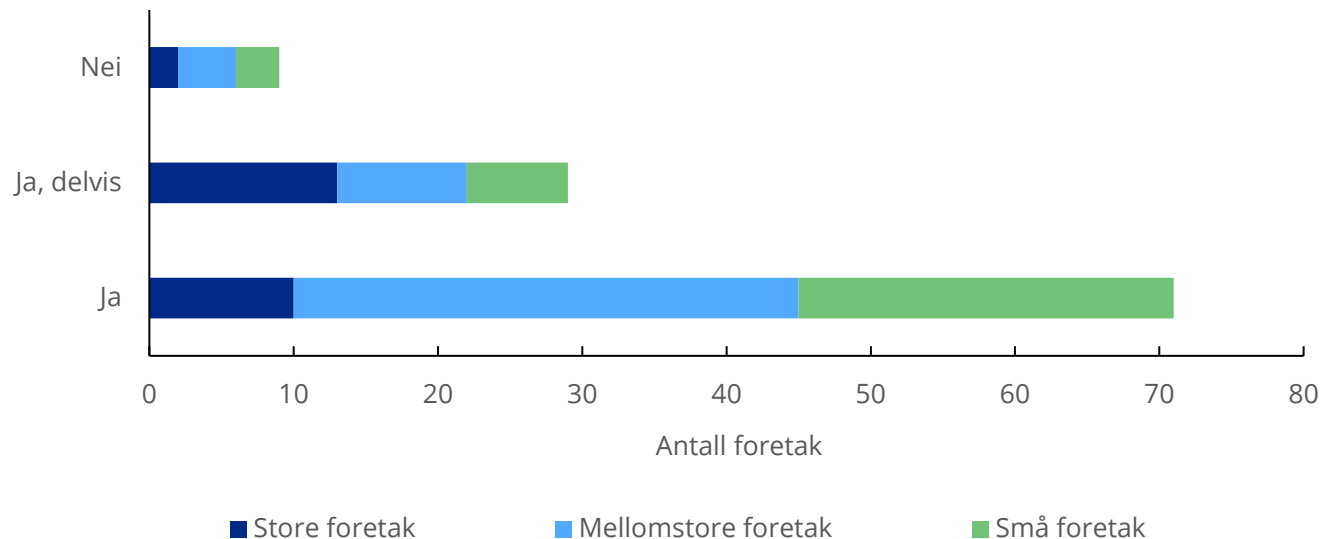
Asal. § 6-43 b: Revisjonsutvalget skal forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen og komme med anbefalinger eller forslag for å sikre dens integritet

Noen observasjoner forts.

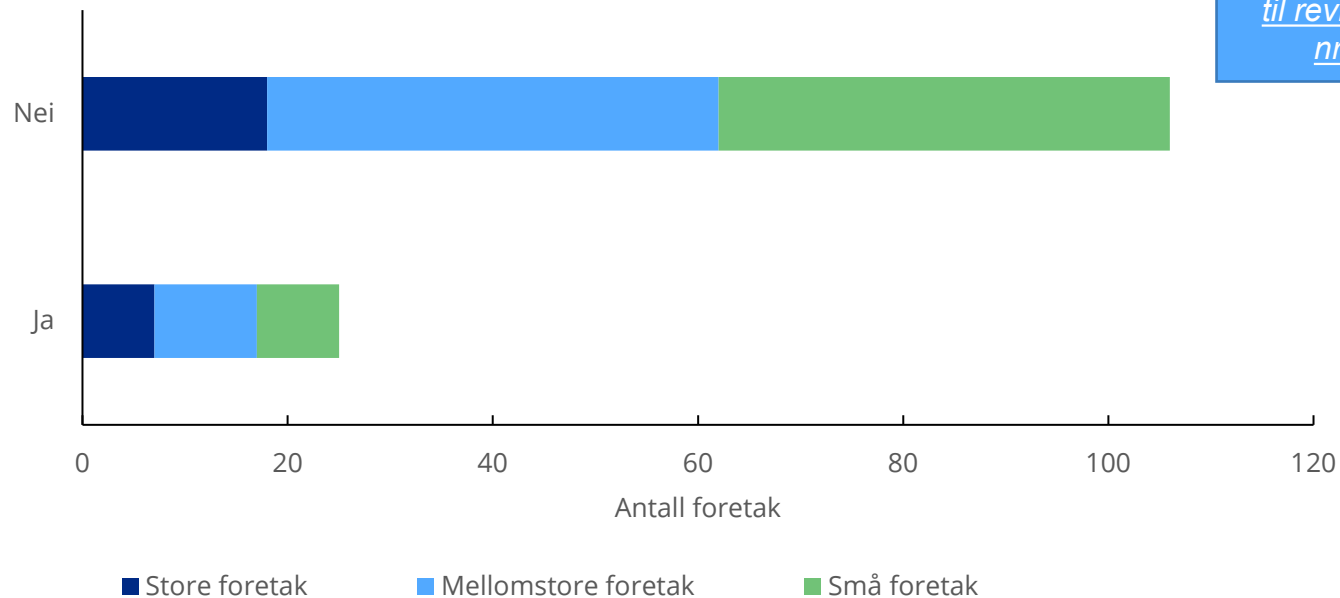
Forklarte RU hvordan revisjonen bidro til regnskapsrapportering med integritet og RUs rolle i den prosessen for styret?

Asal. § 6-43 a: Revisjonsutvalget skal informere styret om resultatet av den lovfestede revisjonen og forklare hvordan revisjonen bidro til regnskapsrapportering med integritet og revisjonsutvalgets rolle i den prosessen

Noen observasjoner forts.

Har RU vurdert Finanstilsynets funn og konklusjoner ved gjennomførte tilsyn av foretakets revisor?

Asal. § 6-43 d: Revisjonsutvalget skal ha løpende kontakt med selskapets valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet, herunder særlig overvåke revisjonsutførelsen i lys av forhold Finanstilsynet har påpekt i henhold til revisjonsforordningen artikkel 26 nr. 6, jf. revisorloven § 12-1

Andre tematisyn og kartlegginger

Revisjonsutvalg og revisors vesentlighetsgrenser

- Bakgrunn og formål:
 - Ny lovgivning fra og med 2021 innfører utvidede og presiserte krav til hvordan revisjonsutvalgene følger opp sitt ansvar overfor revisor
 - Formålet med kartleggingen er å gi en bedre forståelse av vesentlighetsgrenser og hvordan kvaliteten i kommunikasjonen mellom revisjonsutvalget og revisor kan økes
- Gjennomføring:
 - 24 foretak valgt ut fordelt på bank, forsikring og kommersielle, industrielle og øvrige

Revisjonsutvalg og revisors vesentlighetsgrenser

- Observasjoner
 - Få revisjonsutvalg har hittil hatt oppmerksomhet rettet mot hvordan revisors vesentlighetsgrenser påvirker revisjonens kvalitet og revisors rapportering
 - Revisor må i enkelte tilfeller forbedre dokumentasjonen av de kvalitative vurderingene slik at de kan etterprøves. Både kvalitative og kvantitative faktorer skal kommuniseres i revisors rapport til revisjonsutvalget
 - Samtlige revisjonsutvalg anser at revisors fastsatte vesentlighetsgrense er tilstrekkelig for revisjonen, selv om enkelte mener vesentlighetsgrensen er høy
 - 14 av 22 revisjonsutvalg uttaler at de kun overordnet forstår hvordan revisor anvender vesentlighet i revisjonsutførelsen
 - 14 av 22 revisjonsutvalg opplyser at de har fått kommunisert revisors vesentlighetsgrenser

Tematilsyn og oppfølging IFRS 16 *Leieavtaler*

- Rapport fra tematilsynet publisert januar 2021
- Basert på årsregnskap for 2019 og delårsregnskap for første halvår 2020
- Observasjoner fra tematilsynet:
 - Få foretaksspesifikke og konkrete noteopplysninger
 - Manglende vurdering av vesentlighet av opplysningene
 - Store variasjoner i hvordan foretak vurderer og beregner den marginale lånerenten, også inkonsistens observert
 - IAS 17 benyttet ved vurdering av verdifall
 - Generelt lite informasjon i delårsrapporteringen (inkl. vurdering av indikasjoner på verdifall)

Tematilsyn og oppfølging IFRS 16 *Leieavtaler* forts.

- Observasjoner fra gjennomgang av årsregnskap for 2020:
 - Fremdeles mangel på foretaksspesifikke og konkrete noteopplysninger
 - Ufullstendige kvantitative og/eller kvalitative opplysninger om vesentlige hendelser
 - Uklare eller ufullstendige opplysninger om regnskapsprinsipp ved vurdering av verdifall for balanseførte bruksretteiendeler
 - Bruk av diskonterte kontantstrømmer i forfallsanalyser
- IFRS 16 er et prioritert område også for kontroll av årsregnskap for 2021

2. Kontroll av alternative resultatmål

Kontroll av alternative resultatmål (APM)

- Observasjoner:
 - Liten grad av endrede/nye alternative resultatmål som følge av covid-19
 - Alternative resultatmål der benevnelsen ikke reflekterer måltallets innhold eller at måltallet er en justerte regnskapsstørrelse
 - Alternative resultatmål med systematiske skjevheter (biased)
 - Selskapsmeldinger som omfattes av retningslinjene der det ikke gis informasjon som kreves for de benyttede alternative resultatmålene

3. Avsluttede saker

Kontroll av finansiell rapportering

- Finanstilsynets har publisert 9 avsluttende brev i regnskapskontrollsaker siden forrige utstederseminar:
 - Norlandia Health & Care Group AS (2 brev) (2021) – driftsinntekter fra kunder
 - XXL ASA (2021) – bruksretteiendeler, goodwill og varelager
 - Havilafjord AS (2021) – lån med nærstående parter
 - DNB Bank ASA (2021) – forventet kredittap på utlån
 - Polaris Media ASA (2021) – endringer i forpliktelser fra finansieringsaktiviteter
 - Electromagnetic Geoservices ASA (2021) – endringer i forpliktelser fra finansieringsaktiviteter
 - Norway Royal Salmon (2020) – endringer i forpliktelser fra finansieringsaktiviteter
 - Havyard Group ASA (2020) – driftsinntekter fra kunder

Norlandia Health & Care Group AS

- 17. februar 2021 sendte Finanstilsynet avsluttende brev til Norlandia Health & Care Group AS
- Saken gjaldt noteopplysninger som skal gis etter IFRS 15 Driftsinntekter, i årsregnskapet for 2019
- Finanstilsynet tok til etterretning at Norlandia ville forbedre noteopplysningene i fremtidig rapportering
- Finanstilsynet ba Norlandia om å informere om hvor og hvordan forholdene i saken var utbedret i årsregnskapet for 2020, etter at dette var offentliggjort

Norlandia Health & Care Group AS forts.

- Finanstilsynet noterte i oppfølging av denne informasjonen at Norlandia ikke hadde gitt tilstrekkelige opplysninger om oppdelte driftsinntekt på geografiske områder i tråd med kravene i IFRS 15 og åpnet saken på nytt.
- 6. september 2021 sendte Finanstilsynet avsluttende brev til Norlandia og tok til etterretning at Norlandia fremover i årsregnskap og delårsregnskap også vil inkludere opplysninger knyttet til dette forhold.

Havilafjord AS – Konserninternt lån

- Havilafjord AS er 100 % eid av Havila Holding AS
- Foretaket hadde i sitt årsregnskap for 2019 ikke opplyst om vilkårene i et lån til Havila Holding AS, i strid med IAS 24 Opplysninger om nærstående parter
- Foretaket hadde i sin finansielle rapportering ikke regnskapsført lånet til morselskapet Havila Holding AS i henhold til IFRS 9 Finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser. Rentevilkårene var ikke på armlengdes avstand og Finanstilsynet anså at renterabatten var utdeling og skulle regnskapsføres som dette
- Mangelfulle noteopplysninger, jf IFRS 7 Finansielle instrumenter

IAS 7 Oppstilling over kontantstrømmer

- Et av Finanstilsynets prioriterte områder for 2020 var etterlevelsen av opplysningskravene i IAS 7 Oppstilling over kontantstrømmer, med særlig vekt på opplysningskravene i IAS 7.44A–44E «Endringer i forpliktelser som skyldes finansieringsaktiviteter»
- Det ble gjennomført en gjennomgang med formål å kartlegge etterlevelsen
- 12 foretak ble plukket ut på basis av foretakenes egenrapportering i KRT-1003
- Gjennomgangen avdekket stor grad av variasjon i hvordan foretakene hadde gitt informasjon

IAS 7 Oppstilling over kontantstrømmer forts.

- Kartleggingen resulterte i saker med 3 enkeltforetak der det ble påpekt manglende avstemminger og etterlevelse av kravene i IAS 7.44A:
 - Polaris Media ASA (2021)
 - Electromagnetic Geoservices ASA (2021)
 - Norway Royal Salmon (2020)
- Finanstilsynet har også kontrollert at disse foretakene foretok forbedringer i sin årsrapport for 2020

Kontroll av alternative resultatmål

- Finanstilsynets har publisert 4 avsluttende brev siden forrige utstederseminar:
 - Equinor ASA
 - Europris ASA
 - TGS ASA
 - PGS ASA
- Sakene omhandlet:
 - Forhold knyttet til endring av definisjon for et alternativt resultatmål
 - Forhold knyttet til benevnelse, vektlegging og manglende informasjon for alternative resultatmål som ble benyttet
 - Bruk av alternative resultat resultatmål i selskapsmelding/resultatvarsel

4. Mangler og svakheter ved rapportering

Mangler og svakheter i finansiell rapportering

- Tre foretak har blitt ilagt overtredelsesgebyr i 2021 for forsinket rapportering av årsrapporten
- 15 foretak har mottatt kritikk for mangler og svakheter i års- og halvårsrapporter:
 - 2 foretak manglet ledelseserklæringen i årsrapporten
 - 8 foretak manglet ledelseserklæringen i halvårsrapporten
 - 4 foretak hadde ufullstendig erklæring
 - 1 foretak hadde ikke omtalt halvårsberetningen i ledelseserklæringen

5. Prioriterte områder for kontroll av årsrapporten for 2021

Prioriterte områder for kontroll av årsregnskap

- Konsekvenser av covid-19:
 - Forutsetninger om fortsatt drift
 - Viktige vurderinger og kilder til estimeringsusikkerhet
 - Presentasjon og noteopplysninger av covid-19-relaterte poster
 - Tap og reversering av tap ved verdifall
 - Estimert på utnyttbar levetid
 - Opplysninger om forutsetninger ved utsatt skattefordel
 - Opplysninger knyttet til offentlige tilskudd og støtte
 - Opplysninger og effekter av utfordringer med forsyningskjeden
- IFRS 7 *Finansielle instrumenter - opplysninger*
 - Opplysninger om forventet kreditttap i kredittinstitusjoner

Prioriterte områder for kontroll av årsregnskap forts.

- Klimarisiko:
 - Sammenheng mellom årsregnskapet og øvrig-finansiell informasjon (non-financial information)
 - Vurdering av vesentlig klimarisiko i årsregnskapet
 - Viktige vurderinger og kilder til estimeringsusikkerhet
 - Vurdering av vesentlige opplysninger
- IFRS 16 *Leieavtaler*:
 - Måling og innregning av leieavtaler
 - Opplysninger knyttet til leieavtaler

Prioriterte områder for kontroll av øvrig finansiell informasjon

- Alternative resultatmål, etterlevelse av retningslinjene, og særlig fokus på:
 - Effekter av covid-19
 - Benevnelse
 - At måltall er uten systematiske skjevheter (unbiased)
- Bærekraftsrapportering

Prioriterte områder for 2021 forts.

- I 2021 har Finanstilsynet utgitt flere rapporter (tematilsyn og kartlegging)
- Erfaringer opparbeidet gjennom arbeidet med disse rapportene vil være del av Finanstilsynets beslutningsgrunnlag for:
 - Kontrollaktiviteter
 - Kontrollomfang
 - Områder og vinkling for kontrollene av årsrapportene for 2021
- Det er planlagt en temabasert gjennomgang av utvalgte foretaks informasjon om klimaforhold i årsrapporter for 2021
- Foreløpig ikke planlagt større IFRS-baserte tematilsyn. Kontrollaktiviteten vil heller være rettet mot enkelte foretak

6. Kontroll av prospekter

Finansiell informasjon i prospekter

- Stor økning i noteringer og prospekter til Finanstilsynet i 2021
- I større grad enn før feil og mangler knyttet til finansiell informasjon i prospektene og prospektene er ofte ikke tilstrekkelig gjennomarbeidet
- Finanstilsynet kan kreve kompenserende informasjon i prospektet eller avleggelse av nytt regnskap
- Det forventes at foretakene retter avdekkede feil eller mangler i fremtidig finansiell rapportering
- Finanstilsynets godkjenning av prospektet er ikke en bekreftelse på at Finanstilsynet tar foretakets regnskapsføring til etterretning

Observasjoner fra kontroll av finansiell informasjon i prospekter

- Observasjoner knyttet til informasjon i prospekter:
 - Feil eller unøyaktig gjengivelse av finansiell informasjon i prospektet
 - Ny vesentlig informasjon tas inn i prospektet i løpet av prosessen
- Observasjoner knyttet til proforma finansiell informasjon i prospektene:
 - Manglende justeringer
 - Manglende forklaringer på justeringer som er gjort
 - Manglende eller feilaktig begrunnelse av vurdering vedrørende krav om proforma finansiell informasjon
 - Transaksjoner som ikke er reflektert i proforma finansiell informasjon
 - Proforma finansiell informasjon ikke i samsvar med forhåndsveiledningen
 - Flere tilfeller av ny attestasjonsuttalelse i løpet av prosessen

Observasjoner fra kontroll av finansiell informasjon i prospekter

- Observasjoner i finansiell informasjon vedlagt prospekter:
 - Feil i avlagte regnskaper
 - Manglende eller misvisende noteopplysninger
 - Feil regnskaper sendt inn til Finanstilsynet
 - Vesentlige mangler i årsberetningen
 - Nytt regnskap og årsberetning sendt inn uten signert av styre eller revisor
- Observasjoner knyttet til alternative resultatmål (APM) i prospekter:
 - Manglende opplysninger om bruk, definisjon og avstemming
 - Proforma finansiell informasjon feilaktig vurdert etter retningslinjene for APM
 - Korrigering av regnskapsfeil i foretakets alternative resultatmål

Økning i mangelfulle henvendelser

- Vesentlig økning i mangelfulle henvendelser i 2021
 - Henvendelser: søknad om prospektkontroll; forhåndsveiledning; unntakssøknad; tolkningshenvendelse
- Henvendelsene bærer preg av:
 - Mangelfull kjennskap til prospektregelverket
 - Svært mangelfulle undersøkelser under forberedelsene av prosessen
 - Ufullstendighet
- Typiske mangler:
 - Lett tilgjengelige prosessuelle krav hensyntas ikke
 - Åpenbart uriktige eller inkonsistente opplysninger
 - Henvendelse fra rådgiver viser mangelfulle forberedelser
 - Ufullstendig vurdering av sentrale forhold av betydning for forhåndsveiledning, f.eks. regnskapsmessig behandling av transaksjoner og omorganiseringer
- Konsekvens: Forsinkelser i kontrollprosessen (forsinkelser for utsteder)

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY